

Polskie Towarzystwo Lingwistyki Stosowanej
Polish Association of Applied Linguistics www.ptls.uw.edu.pl

27. Konferencja Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej

13–14 kwietnia 2018

Uniwersytet Szczeciński, Wydział Filologiczny, ul. Piastów 40 B, bud. 4

Piątek, 13 kwietnia

8:00 – 9:00 Rejestracja uczestników konferencji (sala 16). Biuro konferencji będzie czynne również w trakcie przerw.

<p>9:00 – 9:10 Otwarcie konferencji (sala 17-19) dr hab. Adrianna Seniów (Dziekan Wydziału Filologicznego US), prof. Sambor Gucza (Przewodniczący PTLs), prof. Jolanta Mazurkiewicz-Sokołowska (Dyrektor IFG US)</p> <p>Wykłady plenarne (sala 17-19)</p> <p>9:10 – 9:50 Mistyfikacja i przekład. Joe Alex po rosyjsku – prof. Jolanta Lubocha-Kruglik</p> <p>9:50 – 10:30 Skrzydlate słowa w słownikach – prof. Ryszard Lipczuk</p>		
<p>10:30 – 11:00 Przerwa na kawę (sala 13)</p>		
<p>TR 1 (sala 14)</p> <p>Prowadzenie: Jolanta Lubocha-Kruglik</p> <p>11:00 – 11:20 Portfolio jako narzędzie autoewaluacji w kształceniu tłumaczy symultanicznych – Joanna Pędzisz</p> <p>11:20 – 11:40 Portfolio jako narzędzie autokorekty przekładu – Jolanta Hinc</p> <p>11:40 – 11:50 DYSKUSJA</p> <p>11:50 – 12:10 Przekład audiowizualny. Studium nad tłumaczeniem dialogów w filmach z dubbingiem i napisami – Paulina Borowczyk</p> <p>12:10 – 12:30 Zarządzanie terminologią z perspektywy tłumaczenia wspomaganego komputerowo – Lukasz Płes</p> <p>12:30 – 12:40 DYSKUSJA</p>	<p>KS 1 (sala 15)</p> <p>Prowadzenie: Paweł Szerszeń</p> <p>11:00 – 11:20 Kulturowe uczenie się procesów podejmowania decyzji w wielokulturowym miejscu pracy. Polscy eksperci w chińskim oddziale europejskiego przedsiębiorstwa globalnego – Michał Wilczewski</p> <p>11:20 – 11:40 Kompetencje językowe w środowisku zawodowym: analiza potrzeb pracowników branży motoryzacyjnej w Wielkopolsce – Joanna Kic-Drgas</p> <p>11:40 – 11:50 DYSKUSJA</p> <p>11:50 – 12:10 O tekstotwórczej kompetencji naukowca słów kilka – Jan B. Łompiś</p> <p>12:10 – 12:30 Język specjalistyczny fizjoterapeutów w dyskursie z rodzicami/opiekunami małego pacjenta – Magdalena Czajkowska</p> <p>12:30 – 12:40 DYSKUSJA</p>	<p>ML 1 (sala 118)</p> <p>Prowadzenie: Beata Kędzia-Klebeko</p> <p>11:00 – 11:20 Ramy metodologiczne i triangulacja w badaniach eksperymentalnych w lingwistyce – Monika Płużyczka</p> <p>11:20 – 11:40 Realne podstawy komunikacji – Grzegorz Pawłowski</p> <p>11:40 – 11:50 DYSKUSJA</p> <p>11:50 – 12:10 Języki specjalistyczne w świetle wybranych założeń emergentyzmu. Przyczynek do rozważań teoretycznych – Anna Bajerowska</p> <p>12:10 – 12:30 O obszarach referencyjnych wybranych pojęć opisujących mentalną reprezentację języka – Jolanta Mazurkiewicz-Sokołowska</p> <p>12:30 – 12:40 DYSKUSJA</p>

Piątek, 13 kwietnia

12:40 – 14:00 Przerwa na lunch (sala konferencyjna Biblioteki Międzywydziałowej, bud. 3)		
TR 2 (sala 14)	KS 2 (sala 15)	GL 1 (sala 118)
Prowadzenie: Monika Płużyczka	Prowadzenie: Michał Wilczewski	Prowadzenie: Krzysztof Nerlicki
14:00 – 14:20 Książki kucharskie w polskiej i rosyjskiej przestrzeni kulturowej – Oksana Małysa	14:00 – 14:20 Analiza metafor konceptualnych we współczesnym dyskursie reklamowym na przykładzie sloganów turystycznych miast Polski, Niemiec i Rosji – Dinara Stepaniszczewa	14:00 – 14:20 Uwrażliwianie na problem mowy nienawiści. Ewaluacja wybranych zadań możliwych do wykorzystania w wielokulturowych projektach studenckich – Sylwia Adamczak-Krysztofowicz, Anna Szczepaniak-Kozak
14:20 – 14:40 <i>Na miejscu czy zapakować?</i> – emergencja kompetencji tłumacza a modułowość programu zajęć na studiach przekładoznawczych – Mariusz Marczał	14:20 – 14:40 Motywy ekologiczne w dyskursie korporacyjnym – Emilia Wąsikiewicz-Firlej	14:20 – 14:40 <i>Shared Reading</i> a wczesne nauczanie języka drugiego/obcego – Magdalena Olpińska-Szkiełko
14:40 – 14:50 DYSKUSJA	14:40 – 14:50 DYSKUSJA	14:40 – 14:50 DYSKUSJA
14:50 – 15:10 Próba stratyfikacji hierarchicznej pojęć tworzących kompetencję tłumacza – Monika Nader-Cioczek	14:50 – 15:10 Transfer wiedzy specjalistycznej w projektach e-learningowych z zakresu ochrony zdrowia oraz włókiennictwa i branży odzieżowej – Paweł Szerszeń	14:50 – 15:10 Socjokognitywne uwarunkowania metody projektowej i jej znaczenie w kształceniu językowo-literackim w języku francuskim – Beata Kędzia-Klebecko
15:10 – 15:30 Przekład komizmu czy komizm w przekładzie? – Emil Lesner	15:10 – 15:30 <i>Meldo na Zanzi o 8 w lokalu</i> czyli słów kilka o języku stewardess – Jacek Karpiński	15:10 – 15:30 Porównawcze studium doświadczania nudy w nauce języków drugiego i trzeciego – Joanna Zawodniak, Mariusz Kruk
15:30 – 15:40 DYSKUSJA	15:30 – 15:40 DYSKUSJA	15:30 – 15:40 DYSKUSJA
15:40 – 16:10 Przerwa na kawę (sala 13)		

Piątek, 13 kwietnia

LE 1 (sala 14)	LL 1 (sala 15)	GL 2 (sala 118)
Prowadzenie: Ryszard Lipczuk	Prowadzenie: Joanna Osiejewicz	Prowadzenie: Magdalena Olpińska-Szkiełko
16:10 – 16:30 Słownictwo gospodarcze języka niemieckiego – wyrazy pochodzenia obcego w niemieckiej prasie gospodarczej z końca XX wieku – Grażyna Strzelecka	16:10 – 16:30 Usługi zaufania jako przykład wątpliwości terminologicznych – Aleksandra Monarcha-Matlak	16:10 – 16:30 Parametry okoruchowe ucznia szybko czytającego – Agnieszka Andrychowicz-Trojanowska
16:30 – 16:50 Kolokacje terminologiczne i terminy wielowyrazowe w słowniku specjalistycznym (na przykładzie słownika technicznego online) - Magdalena Lisiecka-Czop	16:30 – 16:50 Wokół zagadnień terminologicznych przekładu tekstów prawnych na przykładzie języka niderlandzkiego i polskiego – Katarzyna Tryczyńska	16:30 – 16:50 Nauczanie języka włoskiego a rozwój zawodowej kompetencji komunikacyjnej: założenia teoretyczne – Marta Kaliska
16:50 – 17:00 DYSKUSJA	16:50 – 17:00 DYSKUSJA	16:50 – 17:00 DYSKUSJA
17:00 – 17:20 Formuły rutynowe w słownikach niemiecko-polskich i polsko-niemieckich – wybrane problemy ich lematyzacji – Krzysztof Nerlicki	17:20 – 17:40 Jakie cechy decydują o przystępności tekstu specjalistycznego w języku polskim? Studium porównawcze umów i regulaminów ubezpieczeniowych – Milena Hadryan	16:50 – 17:00 Diagnoza specyficznych potrzeb uczniów w kontekście języka angielskiego jako drugiego i obcego – Agnieszka Kałdonek-Crnjaković, Katarzyna Płachta
17:20 – 17:40 Kilka uwag na temat polskiego systemu działań normalizacyjnych na płaszczyźnie lingwistycznej – Alicja Sztuk	17:20 – 17:40 Językowe i tekstowe metody popularyzacji wiedzy prawnej w niemieckich dziennikach opiniotwórczych i tabloidach – Joanna Woźniak	17:20 – 17:40 O <i>translanguaging</i> i jego znaczeniu w kształceniu dwujęzycznym – Piotr Romanowski
17:40 – 17:50 DYSKUSJA	17:40 – 17:50 DYSKUSJA	17:40 – 17:50 DYSKUSJA
18:30	Spotkanie wieczorne „Posiedźmy razem” (Restauracja Stara Komenda, pl. Stefana Batorego 3)	

Sobota, 14 kwietnia

8:30 – 9:00 Rejestracja uczestników konferencji (sala 13)

LE 2 (sala 14)	LL 2 (sala 15)	GL 3 (sala 16)
Prowadzenie: Magdalena Lisiecka-Czop	Prowadzenie: Izabela Gawłowicz	Prowadzenie: Marta Kaliska
9:00 – 9:20 Zwrot <i>wypuścić dzina z butelki</i> i jego warianty we współczesnej polszczyźnie – Jolanta Ignatowicz-Skowrońska	9:00 – 9:20 Pomiędzy tekstem a dyskursem. Kilka uwag na temat kompetencji komunikacyjnej w zakresie tekstów aktów prawnych – Agnieszka Choduń	9:00 – 9:20 Rozmówki językowe – narodziny gatunku tekst – Renata Nadobnik
9:20 – 9:40 Relacje intersemiotyczne, intertekstualne i interkulturowe w tekście medialnym i jego tłumaczeniu – Piotr Sulikowski	9:20 – 9:40 Język prawny wobec zmian społeczno-politycznych na przykładzie określeń stosowanych w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością w przepisach prawnych w Polsce i w Hiszpanii – Joanna Nowak-Michalska	9:20 – 9:40 Konkurs wymowy języka obcego: pomysły konkursowe – Marcin Mizak
9:40 – 9:50 DYSKUSJA	9:40 – 9:50 DYSKUSJA	9:40 – 9:50 DYSKUSJA
9:50 – 10:10 Czy matematykę można przedstawić na obrazku? O leksemach matematycznych w słowniku <i>Visuelles Wörterbuch. Deutsch als Fremdsprache</i> – Monika Kasjanowicz	9:50 – 10:10 Lingwistyczne aspekty prawa znaków towarowych – Joanna Osiejewicz	9:50 – 10:10 Transfer syntaktyczny z języka niemieckiego w procesie rozumienia zdań w języku angielskim – Kamil Długosz, Aleksandra Putowska
10:10 – 10:30 Współczesne pola tematyczne słownictwa morskiego – Halina Gajewska	10:10 – 10:30 Kwestie semantyczne pojęcia „autor” w prawie autorskim – Iwona Wierzchowicka-Rudnik	10:10 – 10:30 Porównawcza analiza kompetencji dzieci polskojęzycznych w wieku 3-6 lat w zakresie rozumienia, produkcji i komunikacji w języku niemieckim – Joanna Franek
10:30 – 10:40 DYSKUSJA	10:30 – 10:40 DYSKUSJA	10:30 – 10:40 DYSKUSJA
10:40 – 11:10 Przerwa na kawę (sala 13)		

Sobota, 14 kwietnia

LE 3 (sala 14)		LL 3 (sala 15)	
Prowadzenie:	Jolanta Mazurkiewicz-Sokołowska	Prowadzenie:	Jolanta Ignatowicz-Skowrońska
11:10 – 11:30	W kognitywnym labiryncie schematów – Katarzyna Rudkiewicz	11:10 – 11:30	Pojęcie „interes natury prawnej” w wypowiedziach Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości – Izabela Gawłowicz
11:30 – 11:50	Semantyka przyimków przestrzennych w perspektywie kognitywnej na przykładzie angielskich <i>near, next to i by</i> – Maria Brenda	11:30 – 11:50	Problematyka leksykografii w kodeksie pracy – Sławomir Maciejewski
11:50 – 12:00	DYSKUSJA	11:50 – 12:00	DYSKUSJA
12:00 – 12:20	Kognitywne mechanizmy konstruowania znaczeń frazeologizmów na przykładzie idiomu <i>an die Pelle rücken</i> – Anna Sulikowska	12:00 – 12:20	Zjawisko 'expectation bias' w komunikacji aeronautycznej – Anna Borowska
12:20 – 12:40	Między leksyką a gramatyką. Studium wybranych wyrazów leksykalnych i funkcyjnych a ich użycie przez rodzimych i nierodzimych użytkowników języka angielskiego – Artur Świątek	12:20 – 12:40	Wspomagające i alternatywne sposoby komunikacji osób z niepełnosprawnością intelektualną – Renata Maciejewska
12:40 – 13:00	DYSKUSJA	12:40 – 13:00	DYSKUSJA
13:00	Zamknięcie konferencji (sala 17-19)		

TR = translatoryka KS = komunikacja specjalistyczna
 GL = glottodydaktyka LL = lingwistyka legislacyjna
 ML = metalingwistyka LE = leksykologia/ leksykografia

Abstrakty

dr hab. prof. UAM Sylwia Adamczak-Krysztofowicz, dr Anna Szczepaniak-Kozak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Uwrażliwianie na problem mowy nienawiści. Ewaluacja wybranych zadań możliwych do wykorzystania w wielokulturowych projektach studenckich

Prezentacja omawia zagadnienie, czy zajęcia interkulturowe mogą stanowić środowisko umożliwiające rozwijanie świadomości mowy nienawiści na przykładzie wniosków z międzynarodowego projektu. Uczestniczący w nim studenci opracowywali materiały do wykorzystania podczas szkoleń interkulturowych. Poza tym wykonywali oni również zadania uwrażliwiające ich na to, że w interakcjach między osobami pochodzącymi z różnych kultur może pojawiać się mowa nienawiści. Po przeprowadzeniu ćwiczeń studenci otrzymali do wypełnienia ankietę ewaluacyjną, której jednym z celów było zgromadzenie komentarzy oceniających, czy ćwiczenia, w których wzięli udział, mają potencjał uświadamiający. Autorki w prezentacji wprowadzają w podstawową terminologię dotyczącą mowy nienawiści i omawiają wybrane wyniki badania ankietowego.

dr Agnieszka Andrychowicz-Trojanowska (Uniwersytet Warszawski)

Parametry okoruchowe ucznia szybko czytającego

Znajomość technik szybkiego czytania jest umiejętnością przydatną, ale niekiedy może prowadzić do wybiórczej percepcji informacji, co jest efektem wykonywania długich sakad i mniejszej liczby fiksacji. Jednak umiejętne korzystanie z takich technik może zaowocować sprawną pracą z materiałem nie tylko tekstowym, ale także wizualno-tekstowym, jak np. podręcznik.

Celem wystąpienia jest zaprezentowanie wybranych parametrów okoruchowych charakteryzujących dwóch uczniów szybko czytających na tle całej grupy probantów, biorących udział w badaniu okulograficznym. Przedstawione wyniki być może przyczynią się do refleksji nad słusznością poświęcenia większej uwagi technikom szybkiego czytania w szkole.

dr Anna Bajerowska (Uniwersytet Warszawski)

Języki specjalistyczne w świetle wybranych założeń emergentyzmu. Przyczynek do rozważań teoretycznych

Idea osadzenia rozważań dotyczących (rzeczywistych) języków specjalistycznych w kontekście wybranych założeń emergentyzmu wywodzi się z przekonania o niemożności rekonstruowania ich właściwości poprzez liniową superpozycję poszczególnych składowych. Na gruncie analiz lingwistycznych powyższe stwierdzenie oznacza, że konkretnych tekstów specjalistycznych nie należy postrzegać jako prostej sumy ich komponent (np. leksykalnych), lecz jako konstelacje wzajemnie determinujących się efektów określonych operacji językowych. Rozważania teoretyczne inkorporujące perspektywę emergentystyczną mogą istotnie przyczynić się do zniuansowania stratyfikacji spektrum badawczego lingwistyki.

dr Anna Borowska (Uniwersytet Warszawski)

Zjawisko 'expectation bias' w komunikacji aeronautycznej

Artykuł ukazuje specyfikę komunikacji pomiędzy pilotem a kontrolerem lotu podczas wykonywania swoich zadań operacyjnych, tzw. komunikacji aeronautycznej. Szczególna uwaga zostaje zwrócona na zjawisko 'expectation bias' często klasyfikowane jako błąd komunikacji radiotelefonicznej. Zachodzi ono wtedy, gdy odbiorca komunikatu słyszy w nim informację, której oczekuje, chociaż w rzeczywistości ona tam się nie znajduje. Powoduje to błędne wykonanie manewru (pilot) lub wydanie błędnego polecenia (kontroler), a zatem zakłócenia bezpieczeństwa lotu i życia ludzkiego. Istnieje wiele możliwych przyczyn takiego stanu rzeczy: od zakłóceń fonicznych, zbyt wielkiej ilości nagromadzonych informacji, aż do zmęczenia pilota czy kontrolera lub rutyny w wykonywaniu przez nich zadań. Autorka przedstawia także propozycje unikania tego błędu.

dr Paulina Borowczyk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Przekład audiowizualny. Studium nad tłumaczeniem dialogów w filmach z dubbingiem i napisami

W referacie zostaną przedstawione częściowe wyniki badań, które mają na celu weryfikację tezy, że w warstwie werbalnej filmów dubbingowanych tłumaczonych z języków angielskiego oraz francuskiego na polski tłumacze częściej niż w napisach stosują strategię naturalizacji polegającą na dostosowywaniu treści oryginalnych dialogów do oczekiwań i wiedzy odbiorców przekładu. Analizie zostały poddane te fragmenty, które mogą być potencjalnym źródłem obcości w tekście docelowym, czyli takie, które zawierają elementy kulturowe, np. nazwy własne (antroponimy, toponimy, nazwy instytucji) oraz przede wszystkim szeroko rozumiane odniesienia do rzeczywistości.

dr Maria Brenda (Uniwersytet Szczeciński)

Semantyka przymków przestrzennych w perspektywie kognitywnej na przykładzie angielskich *near, next to i by*

Językoznawstwo kognitywne umożliwia przeprowadzenie dogłębnej analizy semantycznej przymków przestrzennych. Proponowany referat wpisuje się w kognitywny nurt badań nad przymkiem i opisuje je w odniesieniu do konceptualnych kategorii semantycznych, w których znaczenie prymarne stanowi prototyp kategorii, a znaczenia poboczne są przestrzennymi lub metaforycznymi rozszerzeniami prototypu. Dane frekwencyjne zebrane podczas analizy korpusowej pozwalają na porównanie częstotliwości danych przymków we współczesnej angielszczyźnie, jak i określenie częstotliwości ich poszczególnych znaczeń. Wybrane przymki kodują pojęcie bliskości i, mimo że w pewnym zakresie mogą być uznawane za synonimiczne, w większości inaczej konceptualizują relacje przestrzenne między dwoma obiektami.

dr Agnieszka Choduń (Uniwersytet Szczeciński)

Pomiędzy tekstem a dyskursem. Kilka uwag na temat kompetencji komunikacyjnej w zakresie tekstów aktów prawnych

Przedmiotem referatu jest odpowiedź na pytanie: od czego zależy zrozumienie tekstów aktów prawnych jako swoistego rodzaju komunikatów (skonwencjonalizowanego nadawcy do zróżnicowanych pod względem statusu uczestników dyskursu interpretacyjnego). W tym celu analizie poddano zwłaszcza te elementy wiedzy i umiejętności członka określonej wspólnoty komunikacyjnej, które składają się na kompetencję komunikacyjną w zakresie tekstów aktów prawnych jako szczególnego przejawu kompetencji komunikacyjnej.

mgr Magdalena Czajkowska (Uniwersytet Szczeciński)

Język specjalistyczny fizjoterapeutów w dyskursie z rodzicami/opiekunami małego pacjenta

Wystąpienie, w części teoretycznej, prezentuje ogólną charakterystykę języka specjalistycznego (Grucza F. 2000, Zmarzer 2009, Sawicka 2009), ze szczególnym uwzględnieniem języka specjalistycznego fizjoterapeutów w odniesieniu do stosowanych w nim terminów i konstrukcji składniowych (Lukszyn 2002, Grucza S. 2008, Domosławski 2018, Doroszewski 2018). Część empiryczna ukazuje problemy komunikacyjne, jakie powstają w zdarzeniach mownych z udziałem specjalistów i laików na przykładzie interpretacji terminologii używanej przez fizjoterapeutów w dyskursie z rodzicami/opiekunami małych pacjentów przez rodziców/opiekunów właśnie.

mgr Kamil Długosz, mgr Aleksandra Putowska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Transfer syntaktyczny z języka niemieckiego w procesie rozumienia zdań w języku angielskim

Wpływy międzyjęzykowe stanowią jeden z najważniejszych obszarów psycholingwistycznych badań nad wielojęzycznością. W referacie przedstawimy wyniki eksperymentu przeprowadzonego na grupie 10 studentów lingwistyki stosowanej, w którym badaliśmy transfer syntaktyczny z języka niemieckiego podczas przetwarzania zdań w języku angielskim na przykładzie pozycji czasownika w zdaniach względnych i topikalizacji. Eksperyment polegał na ocenie poprawności gramatycznej 60 zdań w języku angielskim zawierających ww. zjawiska oraz m.in. kognaty, które mogą potencjalnie indukować transfer. Wyniki eksperymentu pokazały, że transfer ma miejsce, ale jest niestabilny i zależny od wielu czynników, takich jak dominacja jednego z języków czy wiek ekspozycji (*age of onset*).

dr Joanna Franek (Uniwersytet Szczeciński)

Porównawcza analiza kompetencji dzieci polskojęzycznych w wieku 3-6 lat w zakresie rozumienia, produkcji i komunikacji w języku niemieckim

Celem referatu jest przedstawienie wyników porównawczej analizy osiągnięć językowych polskojęzycznych dzieci przedszkolnych w wieku 3-6 lat w zakresie przyswajania języka niemieckiego, dokonanej na podstawie przeprowadzonego badania empirycznego ich umiejętności w zakresie rozumienia, produkcji i komunikacji w języku niemieckim. Wyniki są prezentowane w odniesieniu do teorii przyswajania języka drugiego z uwzględnieniem neuropsychologicznych aspektów procesu akwizycji. Istotny kontekst porównania danych stanowi też charakterystyka sylwetki dziecka przedszkolnego z perspektywy psycholingwistyki rozwojowej.

mgr Halina Gajewska (Uniwersytet Szczeciński)

Współczesne pola tematyczne słownictwa morskiego

Celem artykułu jest przedstawienie i omówienie 35 pól tematycznych słownictwa morskiego powstałych w oparciu o źródła terminologii morskiej po roku 1989. Omawiane pola tematyczne, stanowiące podstawę powstałego słownika morskiego, z jednej strony mają za zadanie pokazanie szerokiego spektrum zawodowych tematów wchodzących w obręb fachowego słownictwa morskiego, z drugiej strony prezentują jego złożoność i wysoki poziom specjalizacji. Klasyfikacja zebranego materiału leksykalnego w określonych grupach tematycznych według kryterium onomazjologicznego stanowi punkt wyjścia do analizy i interpretacji znaczeń zebranych jednostek leksykalnych.

dr Izabela Gawłowicz (Uniwersytet Zielonogórski)

Pojęcie „interes natury prawnej” w wypowiedziach Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości

Analiza retoryki Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) jest istotnym elementem studiów nad kształtem międzynarodowego porządku prawnego. W dorobku orzeczniczym MTS pojęciu „interes natury prawnej”, którym posługuje się art. 62 Statutu Trybunału, należy poświęcić szczególną uwagę, decyduje bowiem o możliwości wzięcia przez państwo udziału w postępowaniu sądowym. Kwestia ta nabiera ostrości w kontekście udziału w postępowaniu strony trzeciej. Wystąpienie ma na celu analizę wypowiedzi MTS na temat znaczenia, zawartości i rozumienia pojęcia „interes natury prawnej”.

mgr Urszula Gnyś (Uniwersytet Szczeciński)

Dwujęzyczny słownik terminologiczny na przykładzie „Słownika muzycznego włosko-polskiego” Aleksandry Różyckiej

„Słownik muzyczny włosko-polski” A. Różyckiej (Warszawa 2011) należy do grupy słowników systematycznych i charakteryzuje się doбором słownictwa według kryterium semantycznego: obejmuje słownictwo (wyrazy, wyrażenia, zwroty i frazy) z zakresu muzyki, w tym m.in.: terminy muzyczne, określenia wykonawcze i interpretacyjne oraz tytuły utworów muzycznych. Celem referatu jest charakterystyka semantyczna słownika (analiza pól semantycznych tworzonych przez słownictwo ujęte w słowniku) oraz analiza jego makro- i mikrostruktury, a więc sposobu porządkowania terminów, objętości słownika, sposobów eksplikacji leksemu, przeznaczenia, charakterystyki potencjalnego odbiorcy, dodatkowych informacji w nim zawartych oraz budowy artykułu hasłowego.

dr Milena Hadryan (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Jakie cechy decydują o przystępności tekstu specjalistycznego w języku polskim? Studium porównawcze umów i regulaminów ubezpieczeniowych

W analizie przystępności tekstów stosuje się od niedawna wskaźniki liczbowe, np. wskaźnik mglistości tekstu czy klasy trudności tekstu wg aplikacji *Jasnopsis*. Kompleksowe badania obejmują także np. cechy graficzne tekstu. Analiza zbioru ok. 50 umów i regulaminów ubezpieczeniowych wykazuje zbliżenie większości tekstów pod względem składniowym, graficznym i klasy trudności. Referat skoncentruje się na elementach metatekstualnych (wstępy, śródtytuły, słowniczkę terminów) i interpersonalnych (formy osobowe skierowane do czytelnika), ponieważ wydają się one decydować o różnym stopniu przystępności poszczególnych tekstów. Referat powstał w ramach projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki Zrozumiałość, przejrzystość i efektywność indywidualnych produktów emerytalnych (nr rejestracyjny projektu 2016/21/D/HS5/03905).

dr Jolanta Hinc (Uniwersytet Gdański)

Portfolio jako narzędzie autokorekty przekładu – o kształtowaniu refleksji studenta specjalności tłumaczeniowej

Portfolio jest narzędziem dydaktycznym znanym i docenianym przede wszystkim w kształceniu językowym. Pełni różne funkcje: dokumentuje reprezentatywne prace ucznia, umożliwia samodzielną ocenę kompetencji językowych, pobudza do refleksji i służy jako kryterium oceny zewnętrznej. Podobne wykorzystanie może mieć także w kształceniu kompetencji tłumaczeniowej, szczególnie w zakresie tłumaczeń pisemnych. Przeważające w referacie rozważania koncentrują się wokół dwóch funkcji portfolio, są nimi refleksja studenta oraz autokorekta przetłumaczonego tekstu. Rozważania mają osadzenie w praktyce akademickiej i przedstawiają raport z projektu dydaktycznego, w którym portfolio wykorzystane zostało jako narzędzie retrospektywnej analizy i autokorekty przetłumaczonego tekstu w oparciu o kryteria wypracowane w procesie oceny jakości tekstu przetłumaczonego przez innego studenta.

prof. Jolanta Ignatowicz-Skowrońska (Uniwersytet Szczeciński)

Zwrot *wypuścić dzina z butelki* i jego warianty we współczesnej polszczyźnie

Tytułowy zwrot należy do frazeologicznych innowacji uzupełniających przełomu XX i XXI wieku. Do polszczyzny dostał się jako kalka z języka angielskiego i choć nie notują go słowniki językowe, ani ogólne, ani frazeologiczne, pojawia się dość często w uzusie, funkcjonując w nim w różnych postaciach wariantywnych i derywacyjnych. Będą one przedmiotem analizy w referacie, którego celem jest ustalenie najczęściej spotykanej postaci związku, jego znaczenia, zakresu łączliwości leksykalnej oraz ekstensji tekstowej i społecznej, jak też próba oceny nowej jednostki frazeologicznej z perspektywy kryteriów poprawności językowej.

dr Marta Kaliska (Uniwersytet Warszawski)

Nauczanie języka włoskiego a rozwój zawodowej kompetencji komunikacyjnej: założenia teoretyczne

Celem referatu jest zdefiniowanie zawodowej kompetencji komunikacyjnej i przedstawienie jej podstawowych elementów składowych, których zrównoważony rozwój może ułatwić studentom porozumiewanie się w miejscu pracy. W pierwszej części zostaną przybliżone najważniejsze cele polityki Unii Europejskiej względem nauczania języków w celach zawodowych oraz główne zagadnienia dotyczące metodologii tego rodzaju kształcenia. W drugiej omówi się strukturę zawodowej kompetencji komunikacyjnej w oparciu o istniejące modele kompetencji komunikacyjnej przy uwzględnieniu zarówno specyfiki języka włoskiego, jak i strategii dydaktycznych korzystnie wpływających na ich rozwój.

dr Agnieszka Kałdonek-Crnjaković (Uniwersytet Warszawski),
mgr Katarzyna Płachta (XXXIII LO im. M. Kopernika w Warszawie)

Diagnoza specyficznych potrzeb uczniów w kontekście języka angielskiego jako drugiego i obcego

Indywidualne potrzeby uczniów wymagają odpowiedniego zróżnicowania metod nauczania. Dlatego też nauczyciele muszą posiadać odpowiednie informacje na temat umiejętności językowych i poznawczych swoich uczniów w celu zastosowania indywidualizacji nauczania. Niemniej jednak, w polskich szkołach, nauczający rzadko mają dostęp do takich informacji.

Celem prezentacji jest przedstawienie procesu tworzenia narzędzia diagnostycznego, które ma za zadanie służyć nauczycielom języka angielskiego we wczesnej identyfikacji specyficznych potrzeb uczniów. Ponadto, zostaną zaprezentowane wstępne wyniki testów sprawdzających różne umiejętności poznawcze.

dr Jacek Karpiński (Uniwersytet Wrocławski)

Meldo na Zanzi o 8 w lokalu czyli słów kilka o języku stewardess

Język personelu pokładowego rządzi się swoimi prawami. Z jednej strony jest ściśle określony przez ogólne procedury linii lotniczej oraz przepisy bezpieczeństwa, z drugiej zaś – głównie w kwestiach związanych z obsługą pasażerów na pokładzie – daje stewardom i stewardessom szerokie możliwości. To głównie od tego, w jaki sposób będą się komunikować z pasażerem i jak będą współpracować ze sobą, zależy zadowolenie gości na pokładzie. W trakcie wystąpienia uwaga zostanie skierowana na charakterystyczne cechy języka używanego przez personel pokładowy w sytuacjach gwarantujących bezpieczeństwo lotu, podczas kontaktu z pasażerem i w nieformalnych rozmowach między sobą.

mgr Monika Kasjanowicz (Uniwersytet Szczeciński)

Czy matematykę można przedstawić na obrazku? O leksemach matematycznych w słowniku *Visuelles Wörterbuch. Deutsch als Fremdsprache* (DK, 2016)

W ostatnich latach na gruncie leksykografii pedagogicznej w obszarze niemieckojęzycznym można zaobserwować rozkwit leksykografii obrazkowej. W latach 2016-2017 ogólnie uznane na ww. obszarze wydawnictwa wydały osiem jednojęzycznych słowników języka niemieckiego jako języka obcego, z czego sześć to słowniki obrazkowe. W kontekście wszechobecności terminologii fachowej (matematycznej) w codziennej komunikacji powstaje zatem pytanie, czy abstrakcyjne pojęcia z zakresu matematyki można przedstawić na obrazku? Celem referatu jest weryfikacja, jakie matematyczne terminy uwzględnione zostały w obrazkowym słowniku języka niemieckiego jako języka obcego *Visuelles Wörterbuch. Deutsch als Fremdsprache* (DK, 2016) oraz jak zostały one opracowane w jego mikro-, makro- i mediostrukturze.

prof. Beata Kędzia-Klebeko (Uniwersytet Szczeciński)

Socjokognitywne uwarunkowania metody projektowej i jej znaczenie w kształceniu językowo-literackim w języku francuskim

Uwarunkowania społeczne, nabierają coraz większego znaczenia w dydaktyce języków obcych we współczesnej dobie. Amerykański badacz Albert Bandura jeden z głównych reprezentantów teorii z zakresu społecznego uczenia się podkreśla znaczenie regulowania interakcji przebiegające na linii jednostka–otoczenie–zachowanie dla prawidłowego przebiegu procesu poznania. Doskonałym przykładem, który uwzględnia w sposób wszechstronny wskazane interakcje jest metoda projektowa. Ma ona na celu wykorzystanie różnorodnych form pracy grupowej i indywidualnej podjętych w celu zaplanowania, wykonania oraz ocenienia funkcjonowania danego przedsięwzięcia, przy założeniu, że uczeń jest w stanie wykorzystać wiedzę epistemologiczną w rejestrze pragmatycznym, sprawdzając nabytą wiedzę w działaniu. Kluczowe umiejętności dla metody projektu, obejmują zdaniem Jean Proulx przetwarzanie informacji, konstruowanie wiedzy, wykorzystanie strategii uczenia się, mediację. Celem niniejszego artykułu jest analiza socjokognitywnych uwarunkowań metody projektowej w kształceniu językowo-literackim na lekcji j. francuskiego.

dr Joanna Kic-Drgas (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Kompetencje językowe w środowisku zawodowym: analiza potrzeb pracowników branży motoryzacyjnej w Wielkopolsce

Nauczanie języków specjalistycznych w środowisku zawodowym zyskuje na znaczeniu w wyniku umiędzynarodowienia zatrudnienia oraz zagęszczającej się sieci kontaktów między przedsiębiorstwami funkcjonującymi w Polsce i za granicą. Zasada uczenia się przez całe życie znajduje coraz silniejsze zastosowanie w kontekście przedsiębiorstw międzynarodowych, dlatego dla osób czynnych zawodowo nauczanie języków jest obecnie czynnikiem niezbędnym do dalszego rozwoju osobistego oraz kariery zawodowej. W niniejszym wystąpieniu podjęty zostanie temat potrzeb i oczekiwań osób pracujących w przemyśle motoryzacyjnym w zakresie znajomości języków obcych w miejscu pracy. W wyniku badania przeprowadzonego wśród uczestników kursu z zakresu nauczania języka specjalistycznego w branży motoryzacyjnej wyłania się obraz specyficznej dla adresata dydaktyki języka technicznego. Ciekawym wnioskiem wynikającym z przeprowadzonej ankiety jest znaczenie często zaniedbywanej umiejętności pisania w codzienności zawodowej.

dr Emil Lesner (Uniwersytet Szczeciński)

Przekład komizmu czy komizm w przekładzie? Rozważania praktyczne na przykładzie wprowadzenia do gry „Deponia” niemieckiego studia Daedalic Entertainment oraz jego tłumaczenia na język polski

Komizm jako zjawisko językowe stanowi przedmiot zainteresowania stylistyki i może być postrzegany bardzo subiektywnie będąc konsekwencją indywidualnych doświadczeń i preferencji odbiorcy. Mimo tego, możliwe jest jednak wyodrębnienie pewnych uniwersalnych środków językowych, które przyczyniają się do wywołania śmiechu. W niniejszym wystąpieniu autor omówi językowe środki budowania komizmu, aby w części analitycznej porównać zastosowane w tekście wyjściowym i docelowym techniki rozśmieszenia odbiorcy.

dr hab. Magdalena Lisiecka-Czop (Uniwersytet Szczeciński)

Kolokacje terminologiczne i terminy wielowyrazowe w słowniku specjalistycznym (na przykładzie słownika technicznego online)

Jednostki terminologiczne, składające się z dwóch i więcej wyrazów, stanowią istotny problem dla leksykografii specjalistycznej. Przedmiotem moich rozważań będą zagadnienia związane z doбором, ekwiwalencją i prezentacją kolokacji terminologicznych i specjalistycznych terminów wielowyrazowych, na przykładzie wybranych haseł z zakresu motoryzacji w słowniku dictindustry.com. Jest to niemiecki techniczny słownik online, umożliwiający sprawdzanie tłumaczenia słów i zwrotów w kombinacjach par 19 języków. Poddam dyskusji sposoby prezentacji takich jednostek terminologicznych – w formie podstawowej, w postaci gotowych zdań i zwrotów, a także przykładów użycia – oraz konsekwencję wyboru danej formy dla przydatności słownika dla różnych grup odbiorców. Porównam również możliwości, jakie stwarza leksykografia elektroniczna, z dotychczasową praktyką leksykograficzną w drukowanych słownikach specjalistycznych.

prof. Ryszard Lipczuk (Uniwersytet Szczeciński)

Skrzydlate słowa w słownikach

Zbadano 100 wybranych skrzydlatych słów pochodzących od Johanna Wolfganga Goethego (np.: *der Weisheit letzter Schluss*; *das Land, wo die Zitronen blühen*) i Friedricha Schillera (np.: *Die Axt im Haus erspart den Zimmermann*; *Was ist der langer Rede kurzer Sinn?*) pod względem ich obecności w słownikach (dwa największe obecnie słowniki niemiecko-polskie i największy słownik języka niemieckiego) oraz w leksykonach (Büchmann, Markowski/Romanowski). W części wstępnej są prezentowane niektóre badania, głównie polskich lingwistów, na temat skrzydlatych słów.

prof. Jolanta Lubocha-Kruglik (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Mistyfikacja i przekład. Joe Alex po rosyjsku

Przedmiotem rozważań są rosyjskie przekłady powieści kryminalnych Macieja Słomczyńskiego, pisane pod pseudonimem Joe Alex. Utwory te od momentu ich pojawienia się cieszyły się wielką popularnością nie tylko w Polsce, ale też w Związku Radzieckim, w którym zresztą przetłumaczono je bez uzyskania stosownej zgody autora. Mistyfikacja w powieściach Macieja Słomczyńskiego dotyczy nie tylko realiów (akcja toczy się w ponadczasowej Anglii), ale też warstwy językowej, w której liczne są określone sygnały obcości. Utwory te stylizowane są na język angielski, co zakłóca niekiedy spójność narracji. Przedmiotem badań będzie możliwość odzwierciedlenia tych zjawisk w przekładzie.

dr Jan B. Łompiś (Uniwersytet Warszawski)

O tekstotwórczej kompetencji naukowca słów kilka

Autor prezentuje przemyślenia teoretyczne związane z pojęciem kompetencji tekstotwórczej naukowca oraz zagadnieniem kształtowania tej kompetencji w zakresie tworzenia tekstów pisanych. Przedstawia koncepcję kompetencji i metakompetencji oraz rolę czynności metapoznawczych w procesie tworzenia tekstów pisanych. Omawia także proponowane w literaturze przedmiotu metody rozwijania poszczególnych elementów kompetencji tekstotwórczej i metapoznawczej. Mają one na celu rozwijanie sprawności pisania oraz kształtowanie umiejętności refleksji metapoznawczej służącej identyfikacji deficytów kompetencji, doskonaleniu umiejętności samooceny, samokontroli i podejmowaniu działań naprawczych w toku tworzenia tekstu.

dr Renata Maciejewska (Uniwersytet Zielonogórski)

Wspomagające i alternatywne sposoby komunikacji osób z niepełnosprawnością intelektualną

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną na skutek wielorakich ograniczeń są tą grupą społeczną, która dotkliwie doświadcza skutków społecznej degradacji, która prowadzi do blokowania stymulacji środowiskowej, co skutkuje brakiem możliwości prowadzenia samodzielnego i aktywnego życia. Niepełnosprawność intelektualna charakteryzuje się przede wszystkim utrudnieniami w sferze percepcyjnej i poznawczej, powodując wolniejsze tempo uczenia się i opanowywania różnorodnych sprawności poznawczych i społecznych, w tym porozumiewania się. Szansą na przełamanie barier w komunikacji z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie jest stosowanie komunikacji wspomagającej i alternatywnej (ang. *Augmentative and Alternative Communications – AAC*).

dr Sławomir Maciejewski (Uniwersytet Zielonogórski)

Problematyka leksykografii w kodeksie pracy

Ustawodawca wprowadzając do obrotu prawnego akty normatywne często na początku umieszcza tzw. słownik definiujący używane w nim terminy oraz zwroty. Brak takiego słownika w kodeksie pracy powoduje, że pojęcia w nim stosowane niejednokrotnie wskazują na różnorodny charakter ich interpretacji. Sam kodeks zawiera definicje ustawowe niektórych pojęć w nim stosowanych. Daje się jednak zauważyć, że definicje legalne mają nierzadko charakter niezwykle złożony, który wskazuje na kilka różnych typów zdarzeń prawnych będących podstawą stosunku pracy. Niekiedy pojęcia stosowane w kodeksie pracy mają charakter wieloznaczny. W literaturze przedmiotu odróżnia się pojęcia używane w znaczeniu ogólnym od tych samych pojęć używanych w nauce prawa pracy. Różnice w ujmowaniu tego pojęcia w nauce prawa dotyczą zarówno przedmiotu ochrony, jak i celu oraz zakresu.

dr hab. Oksana Małysa (Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Książki kucharskie w polskiej i rosyjskiej przestrzeni kulturowej

Książki kucharskie, stanowiące osobny gatunek wyodrębniany na podstawie kryteriów strukturalno-pragmatycznych, pełnią w społeczeństwie ważne funkcje komunikacyjne oraz stanowią istotny element kultury. W trakcie badań porównane będą książki kucharskie zakorzenione w rosyjskiej i polskiej przestrzeni kulturowej. Pozwoli to na ukazanie specyfiki tego gatunku, jego odmian oraz modyfikacji na tle przeobrażeń społecznych, zachowań obyczajowych i relacji nadawczo-odbiorczych. Uwzględnione zostaną również czynniki wpływające na popularność oraz zainteresowanie tym gatunkiem wśród Polaków i Rosjan.

dr Mariusz Marczak (Uniwersytet Jagielloński)

Na miejscu czy zapakować? – emergencja kompetencji tłumacza a modułowość programu zajęć na studiach przekładoznawczych

Kiraly zaproponował społeczno-konstruktywistyczne podejście do procesu kształcenia tłumaczy jako uzupełnienie lub alternatywę dla pozytywistyczno-idealistycznego redukcjonizmu, który przez lata dominował w dydaktyce przekładu. Oznaczało to większą koncentrację na studencie i naukę poprzez współpracę z innymi. Kiraly nie był zresztą pierwszy, antropocentryczny charakter języka oraz wiedzy i procesu uczenia się podkreślał już wcześniej F. Grucza. Obecnie Kiraly i Risku idą dalej proponując emergentystyczne spojrzenie na kompetencje tłumacza, co z kolei nie do końca odpowiada aktualnym trendom w dziedzinie planowania programów zajęć, które w Europie z założenia spełniać mają warunki narzucone przez proces boloński. Jak zatem planować zajęcia, by uwzględnić dynamiczny i umiejscowiony charakter procesu kształcenia kompetencji tłumacza, a jednocześnie zmieścić się w pozornie sztywnych ramach współczesnych programów zajęć?

prof. Jolanta Mazurkiewicz-Sokołowska (Uniwersytet Szczeciński)

O obszarach referencyjnych wybranych pojęć opisujących mentalną reprezentację języka

Referat mieści się w paradygmacie lingwistyki kognitywnej. Celem referatu jest analiza znaczeń pojęć, takich jak: ramy konceptualne/pojęciowe (frames), schematy wyobrazeniowe (image schemas), idealne modele kognitywne (idealized cognitive models), domeny kognitywne (cognitive domains), przestrzenie mentalne (mental spaces) czy konceptualizacje (conceptualizations) – w kontekście ich realności psychologicznej. W centrum zainteresowania są obszary referencyjne tych pojęć i relacje, jakie między nimi zachodzą na płaszczyźnie proceduralnej podczas przetwarzania informacji kontekstowych, dotyczących mentalnej reprezentacji języka.

dr Marcin Mizak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Konkurs wymowy języka obcego: pomysły konkursowe

Jedną z trudności, na jaką niejednokrotnie napotykają osoby chcące wziąć udział w konkursie wymowy, jest brak odpowiedniego pomysłu konkursowego. Odpowiedź na pytanie, co przedstawić podczas konkursu, okazuje się być trudna nie tylko dla ucznia. Nawet dla niektórych nauczycieli, chcących doradzić swym podopiecznym, czym mogą się popisać na scenie, odpowiedź jest niełatwa, zwłaszcza jeśli w konkursie ma wziąć udział liczna grupa osób, z których każda chciałaby zaprezentować coś innego, coś oryginalnego. Odpowiednie rozumienie pojęcia „wymowa”, jak również odpowiednie wykorzystanie bogactwa językowego znajdującego się w otaczającej nas rzeczywistości dostarcza jednak wielu podpowiedzi dla osób zainteresowanych konkursem wymowy – może z nich skorzystać nauczyciel, jak również i jego uczeń. Celem referatu jest prezentacja pomysłów do konkursu wymowy języka obcego na przykładzie języka angielskiego.

prof. Aleksandra Monarcha-Matlak (Uniwersytet Szczeciński)

Usługi zaufania jako przykład wątpliwości terminologicznych

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 910 /2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93 (Dz.Urz UE L z dnia 28 sierpnia 2014 r.), zwane dalej: rozporządzenie eIDAS, wraz z systemem aktów delegowanych i implementujących zastąpiło dyrektywę 1999/93 w sprawie wspólnotowych ram prawnych dla podpisów elektronicznych oraz krajowe przepisy wszystkich państw członkowskich w zakresie regulowanym przez eIDAS. Rozporządzenie wprowadza do europejskiego porządku prawnego zamknięty katalog unijnych usług zaufania. Termin ‘usługa zaufania’ nie został zdefiniowany w polskiej ustawie, jest on kolejnym przykładem nieporadności ustawodawcy. Celem wystąpienia jest wyjaśnienie wątpliwości terminologicznych oraz objaśnienie pojęć podstawowych zawartych w rozporządzeniu eIDAS oraz w polskiej ustawie dostosowującej dotyczącej usług zaufania i identyfikacji elektronicznej.

mgr Monika Nader-Cioczek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Próba stratyfikacji hierarchicznej pojęć tworzących kompetencję tłumacza

Kompetencja translatorska, kwestie dotyczące tego, co się na nią składa i pytania o to, jak ją wykształcić od dawna zajmują badaczy i dydaktyków translacji. Na brak jednomyślności co do definicji kompetencji tłumaczeniowej wpływa fakt, że tłumacz może przyjmować różnorodne role w zależności od zadania translacyjnego, np. mediatora lub lokalizatora. Ponadto pojawienie się nowych technologii, z których korzystają tłumacze, również przyczyniło się do tego, że postrzeganie kompetencji tłumaczeniowej jako przejawu bilingwalizmu jest niewystarczające. Niniejszy tekst stanowi próbę zdefiniowania tego, czym jest kompetencja translatorska oraz jakie komponenty ją tworzą.

dr Renata Nadobnik (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim)

Rozmówki językowe – narodziny gatunku tekstu

Planowane wystąpienie odnosi się do gatunku tekstu o wielowiekowej tradycji sięgającej starożytności. Zostaną w nim przedstawione wyniki badań nad rozmówkami językowymi w kontekście europejskim. Na przykładzie języków niemieckiego i polskiego zostaną zaprezentowane opracowania dwu- i wielojęzyczne (w połączeniu z innymi językami europejskimi) pochodzące z okresu konstytuowania się ich pozycji na rynku książki, jako pomocy w komunikacji międzyjęzykowej. Omawiany gatunek tekstu stanowi cenne źródło wiedzy o języku, jest ponadto świadectwem historii, kultury i kontaktów językowych w Europie.

prof. Krzysztof Nerlicki (Uniwersytet Szczeciński)

Formuły rutynowe w słownikach niemiecko-polskich i polsko-niemieckich – wybrane problemy ich lematyzacji

Formuły rutynowe stanowią istotną część związków frazeologicznych, szczególnie tych, które tworzą grupę frazeologizmów pragmatycznych. Do formuł rutynowych zaliczyć można np. formuły pozdrowień (np. dzień dobry – Guten Morgen, Guten Tag), zwyczajowe formuły używane przy stole (np. na zdrowie! – zum Wohl!), okrzyki radości (np. rany Julek! – ach, du meine Güte!), czy wreszcie okrzyki oburzenia (np. masz ci los! – da haben wir den Salat!). Wiele z tych formuł jest związanych z konkretnymi sytuacjami, w których są realizowane odpowiednie akty mowy. W referacie podejmę dyskusję na temat problemów w lematyzowaniu wybranych formuł rutynowych. Przedstawione wnioski i postulaty mogą posłużyć do zefektywizowania prac leksykograficznych, a także pokazać użytkownikom słowników, szczególnie tym dopiero uczącym się języka niemieckiego, na jakie aspekty w pracy ze słownikami winni zwracać uwagę.

dr Joanna Nowak-Michalska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Język prawny wobec zmian społeczno-politycznych na przykładzie określeń stosowanych w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością w przepisach prawnych w Polsce i w Hiszpanii

Wraz z przemianami społeczno-politycznymi zmienia się postrzeganie pewnych grup społecznych oraz zwiększa wrażliwość na używany w odniesieniu do nich język. W związku z tym ewoluują również określenia stosowane w języku prawnym, który w założeniu powinien być obiektywny i nienacechowany emocjonalnie. W tym celu rezygnuje się ze słów, które są odbierane jako obraźliwe lub stygmatyzujące, na rzecz bardziej neutralnych i inkluzywnych. Proponowane zmiany wywołują niekiedy opór i dyskusje użytkowników języka, przyzwyczajonych do wcześniej stosowanych określeń. Autorka przedstawi tę problematykę na kilku przykładach, koncentrując się na omówieniu pojęć stosowanych w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością w przepisach prawnych w Polsce i w Hiszpanii w ujęciu diachronicznym.

dr hab. Magdalena Olpińska-Szkielko (Uniwersytet Warszawski)

Shared Reading a wczesne nauczanie języka drugiego/obcego

Tematem wystąpienia jest rola „wspólnego czytania” z dzieckiem we wspieraniu rozwoju kompetencji leksykalnej drugiego języka i omówienie wyników badania pilotażowego przeprowadzonego w 2017 r. w przedszkolu dwujęzycznym Malta w Poznaniu. Celem badania było stwierdzenie, czy wspólne czytanie z dziećmi opowiadań i baśni w drugim języku (tu: języku niemieckim) wpływa na rozwój słownictwa receptywnego w tym języku, a także wypracowanie i sprawdzenie w praktyce nowych metod pomiaru osiągnięć dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie języka drugiego/obcego, które można by stosować przede wszystkim w programach dwujęzycznych, ale też w programach tradycyjnej wczesnej nauki języka obcego.

dr Joanna Osiejewicz (Uniwersytet Zielonogórski)

Lingwistyczne aspekty prawa znaków towarowych

Sposób, w jaki myślimy o prawie, zależy w dużej mierze od konstrukcji metaforycznych. Z tego powodu metafory są ważnym elementem systemu prawnego. Do konstrukcji metaforycznych występujących w prawie znaków towarowych należą „rozcieńczenie”, „zamazanie” oraz „zatarcie” znaku towarowego. Ekspertyza lingwistyczna sporządzana na potrzeby rozwiązywania sporów z zakresu prawa znaków towarowych dotyczy zazwyczaj dwóch obszarów: siły marki i prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd. Celem artykułu jest omówienie funkcjonowania konstrukcji metaforycznych w orzecznictwie z przedmiotowego zakresu oraz wskazanie, w jaki sposób lingwistyka może przyczynić się do poprawy efektywności stosowania prawa znaków towarowych.

dr hab. Grzegorz Pawłowski (Uniwersytet Warszawski)

Realne podstawy komunikacji

Dlaczego komunikacja (językowa) jest możliwa? Jaka jest realna podstawa (tej) komunikacji? Co to właściwie znaczy, że podmioty się porozumiewają? Na jakim paradygmacie oparte jest (to) rozumienie: na relatywistycznym czy na realnym? Te pytania stanowią punkt wyjścia dla tezy, które zamierzam przedstawić w toku mojego wystąpienia. Dotyczą one w skrócie zarówno logicznych (racjonalnych) właściwości podmiotu poznania, jak i logicznych (racjonalnych) właściwości przedmiotu jego (naukowego) doświadczenia.

dr hab. Joanna Pędzisz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

Portfolio jako narzędzie autoewaluacji w kształceniu tłumaczy symultanicznych

W dydaktyce translacji wyprofilowanej antropocentrycznie samoocena studenta jest prymarna. Ma ona swoje źródło w procesie autodiagnozy wobec rezultatów działań translacyjnych jako komunikacyjnych studenta (zob. Klimkowski 2011: 101). Tym samym podejmuje on próbę odpowiedzi na pytania o jakość tekstu docelowego i umiejętności umożliwiających jego wytworzenie. Kluczową staje się kwestia narzędzi, które w tym pomogą. Celem niniejszych rozważań jest określenie skuteczności portfolio jako jednego z narzędzi samooceny rozwoju sprawności translatorskich w zakresie tłumaczenia symultanicznego. Weryfikacji poddane zostaną elementy portfolio i jego funkcja w procesie dydaktycznym.

dr Łukasz Pięś (Uniwersytet Łódzki)

Zarządzanie terminologią z perspektywy tłumaczenia wspomaganego komputerowo

Programy z zakresu tłumaczenia wspomaganego komputerowo (CAT) stały się w przeciągu ostatnich kilkunastu lat podstawowymi narzędziami wykorzystywanymi w profesjonalnej praktyce translacyjnej. Do niekwestionowanych zalet stosowania narzędzi CAT należy m.in. możliwość zarządzania zasobami terminologicznymi oraz optymalizacja kontroli jakości tłumaczenia ze szczególnym uwzględnieniem spójności terminologicznej, która jest szczególnie pożądana – by nie powiedzieć niezbędna – w odniesieniu do tekstów specjalistycznych. Referat ma na celu nakreślić, w jaki sposób można powiązać zarządzanie terminologią z tłumaczeniem wspomaganym komputerowo ze szczególnym uwzględnieniem akademickiej dydaktyki przekładu.

dr hab. Monika Płużyczka (Uniwersytet Warszawski)

Ramy metodologiczne i triangulacja w badaniach eksperymentalnych w lingwistyce

Postęp naukowy zależy w dużym zakresie od rozwoju metod badawczych, które są determinowane z kolei rozwojem technologicznym. W ostatnim czasie nastąpił znaczny wzrost zainteresowania lingwistów metodami eksperymentalnymi, wykorzystującymi nowe technologie. Aparaturę badawczą, która wcześniej była używana w medycynie, naukach neurokognitywnych, zaczęto implementować do lingwistyki. Jednak metody te zazwyczaj były wprowadzane wraz z dedykowanym oprzyrządowaniem bez wcześniejszego stworzenia jakichkolwiek podstaw metodologicznych, które byłyby dostosowane również do dyscypliny. To z kolei doprowadziło do wielu nadużyć badawczych, do wyciągania pochopnych, zbyt daleko idących wniosków. Wypracowanie ram metodologicznych dla metody eyetrackingowej w lingwistyce oraz triangulacja ograniczająca błąd pomiaru i interpretacji wydają się zatem obecnie imperatywami.

dr Piotr Romanowski (Uniwersytet Warszawski)

O translanguaging i jego znaczeniu w kształceniu dwujęzycznym

Historia *translanguaging* sięga 1994 r. i jest związana z kształceniem dwujęzycznym w ówczesnych szkołach średnich na terenie Walii. *Translanguaging* często mylone jest z *code-switching* (przełączanie kodów), gdzie również używane są różne języki, jednakże każdy z nich definiowany jest jako odrębny system. W *translanguaging* nie mówi się o zmianie języków czy przełączaniu kodów w obrębie zdania bądź wypowiedzi, albowiem pozwala ono na luźne mieszanie się form sztucznie przypisanych konkretnemu językowi, odmianie czy kodowi. Funkcjonuje ono we własnej przestrzeni, w której dwujęzyczni bądź wielojęzyczni rozmówcy używają całego repertuaru językowego jako zintegrowanego systemu komunikacyjnego. Badania prowadzone w obrębie nowego, wyłaniającego się paradygmatu *translanguaging* potwierdzają jego pedagogiczne zalety w środowiskach edukacyjnych dwu- i wielojęzycznych a nowe podejście najczęściej stosowane jest w nauczaniu treści, gdzie zrozumienie danego pojęcia staje się łatwiejsze dzięki omawianiu i definiowaniu go w jednym języku a z kolei opisywaniu w innym.

dr Katarzyna Rudkiewicz (Uniwersytet Szczeciński)

W kognitywnym labiryncie schematów

W językoznawstwie kognitywnym pojęcie schematu uważane jest za jedno z pojęć kluczowych, przywoływanych w kontekście analizy zawartości semantycznej struktur językowych, zarówno w obrębie jednego, jak i różnych języków poddawanych badaniom porównawczym. Warto jednak zauważyć, iż językoznawstwo kognitywne wyróżnia kilka rodzajów schematów, odnoszących się do różnych aspektów zawartości semantycznej wyrażen i różnie ją organizujących. Obok schematu wyobrazeniowego (*image schema*), w językoznawstwie kognitywnym mówi się o schemacie pojęciowym (*mental schema*), znaczeniowym (*meaning schema*), konstrukcyjnym (*constructional schema*), czy też ogólnie o schemacie jako efekcie procesu schematyzacji. Celem niniejszej prezentacji jest pokazanie, co leży u podstaw istniejącego rozróżnienia, czym charakteryzują się poszczególne rodzaje schematów i w jakim kontekście należy odwoływać się do każdego z nich.

mgr Dinara Stepaniszczewa (Uniwersytet Szczeciński)

Analiza metafor konceptualnych we współczesnym dyskursie reklamowym na przykładzie sloganów turystycznych miast Polski, Niemiec i Rosji

Referat prezentuje analizę metafor konceptualnych spotykanych w sloganach reklamowych miast Polski, Niemiec i Rosji. Materiał badawczy pochodzi ze źródeł internetowych i prasowych, m.in. z portali kampanii społecznych i reklam turystycznych. Podstawę metodologiczną stanowią: teoria metafor konceptualnych (Lakoff, Johnsohn 1980), teoria amalgamatów (Fauconnier, Turner 2002) i gramatyka kognitywna (Langacker 1987, 1991, 1999). Celem badania jest pokazanie procesów metaforyzacji, aktywowanych domen (źródłowych i docelowych) oraz przestrzeni mentalnych i procesów integracji pojęciowej. Studium wpisuje się w nurt badań mechanizmów kognitywnych, wykorzystywanych w reklamie do celów marketingowych.

dr Grażyna Strzelecka (Uniwersytet Warszawski)

Słownictwo gospodarcze języka niemieckiego – wyrazy pochodzenia obcego w niemieckiej prasie gospodarczej z końca XX wieku

Referat prezentuje wybrane wyrazy obce w kontekstach zaczerpniętych z niemieckiej prasy gospodarczej z końca XX wieku, zdefiniowane w oparciu o słowniki gospodarcze. Celem badania jest pokazanie wyrazów obcych, które w XX wieku zrobiły w niemieckim języku gospodarczym zawrotną karierę oraz wskazanie tych, które używane były w tym samym bądź podobnym znaczeniu już niemal sto lat wcześniej. Analiza poświęcona jest rzeczownikom, w tym typowym dla języka niemieckiego rzeczownikom złożonym. Ze względu na źródło pochodzenia analizowanych wyrazów, cytaty podawane są w języku niemieckim wraz z objaśnieniami lub roboczym tłumaczeniem na język polski.

dr Anna Sulikowska (Uniwersytet Szczeciński)

Kognitywne mechanizmy konstruowania znaczeń frazeologizmów na przykładzie idiomu *an die Pelle rücken*

Jednym z najważniejszych i zarazem najtrudniejszych zadań frazeologii i frazeografii jest ujęcie znaczeń idiomów. Z perspektywy semantycznej idiomy są szczególnie skomplikowanymi jednostkami języka. Wykazują bowiem pewną wartość naddaną (semantischer Mehrwert), na którą składa się ich wieloznaczność, inklinacja do tworzenia sekundarnych i paralelnych metaforyzacji, obrazowość i ekspresywność. Celem referatu jest przedstawienie semantycznego potencjału idiomów oraz próba jego eksplikacji. Badanie składa się z dwóch części. Część pierwsza to analiza semantyczna 50 losowo wybranych przykładów korpusowych z idiomem *an die Pelle rücken* w celu wyekscerpowania znaczeń (profilu użycia) frazeologizmu. W części drugiej profile te poddane zostaną szczegółowej analizie kognitywnej. Wyodrębnione i opisane zostaną schematy wyobrażeniowe (image schemas), metonimie, metafory konceptualne i epistemiczne, metaftonimie oraz obrazy mentalne, które mają wpływ na konstituowanie się znaczeń frazeologizmu.

prof. Piotr Sulikowski (Uniwersytet Szczeciński)

Relacje intersemiotyczne, intertekstualne i interkulturowe w tekście medialnym i jego tłumaczeniu

Sulikowski opisuje w referacie problem relacji intersemiotycznych, intertekstualnych i interkulturowych w tekście ery medialnej, który charakteryzuje się zmiennością, multimedialnością i hybrydowością. Na konkretnych przykładach autor omówi wspomniane relacje i postara się wykazać zakres problemów tych relacji w procesie recepcji i przekładu tekstu medialnego, zarówno artystycznego, jak i specjalistycznego.

dr hab. Paweł Szerszeń (Uniwersytet Warszawski)

Transfer wiedzy specjalistycznej w projektach e-learningowych z zakresu ochrony zdrowia oraz włókiennictwa i branży odzieżowej

Wraz z szybkim rozwojem mediów elektronicznych, zwłaszcza Internetu oraz technologii mobilnych, wzrosło ich znaczenie dla komunikacji na co dzień, w tym także komunikacji specjalistycznej. Także świat edukacji szybko włączył je w obieg swoich zainteresowań, czego wyrazem stały się środowiska e-learningowe, zapewniające szybki i efektywny transfer wiedzy specjalistycznej. Celem wystąpienia jest ukazanie przestrzeni transferu wiedzy specjalistycznej na przykładzie dwóch projektów e-learningowych z zakresu ochrony zdrowia oraz włókiennictwa i branży odzieżowej.

dr Alicja Szuk (Uniwersytet Warszawski)

Kilka uwag na temat polskiego systemu działań normalizacyjnych na płaszczyźnie lingwistycznej

Na początku 2016 roku Polskie Towarzystwo Lingwistyki Stosowanej stało się oficjalnym członkiem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, a dokładniej rzecz ujmując jednego z jego organów, tj. Komitetu Technicznego nr 256 ds. Terminologii, Innych Zasobów Językowych i Zarządzania Treścią. Tym samym PTLIS zyskało możliwość wpływania na prace normalizacyjne na płaszczyźnie lingwistycznej na arenie zarówno krajowej (PKN), jak i międzynarodowej (ISO). W wystąpieniu przedstawione zostaną arkana współpracy PTLIS z KT nr 256, a co za tym idzie współtworzenia polskiego i międzynarodowego systemu normalizacyjnego na płaszczyźnie lingwistycznej, ze szczególnym uwzględnieniem terminologii. Podjęta zostanie ponadto próba oceny efektywności trwającej już ponad dwa lata współpracy.

dr Artur Świątek (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

Między leksyką a gramatyką. Studium wybranych wyrazów leksykalnych i funkcyjnych a ich użycie przez rodzimych i nierodzimych użytkowników języka angielskiego

Celem prezentacji będzie analiza użycia wybranych wyrazów leksykalnych i funkcyjnych przez rodzimych i nie-rodzimych użytkowników języka angielskiego. Część praktyczna będzie dotyczyć użycia wybranych wyrazów stanowiących otwartą oraz zamkniętą kategorię wyrazową na podstawie dostępnych badań korpusowych. Przedstawione badania będą skontrastowane z badaniami przeprowadzonymi wśród rodzimych użytkowników języka angielskiego w celu pokazania różnic w kontekstualnym postrzeganiu takich specyficznych wyrazów przez badanych, jak i różnic w ich roli syntaktycznej i semantycznej. Ponadto, zostaną porównane źródła słownikowe i korpusowe w celu zobrazowania dostępności i otwartości wyrazów leksykalnych oraz ich późniejszej gramatyzacji w analizowanych kontekstach.

dr Katarzyna Tryczyńska (Uniwersytet Wrocławski)

Wokół zagadnień terminologicznych przekładu tekstów prawnych na przykładzie języka niderlandzkiego i polskiego

Zarówno w nauce prawniczego języka specjalistycznego, jak i tłumaczenia tekstów fachowych z zakresu prawa niezbędna jest znajomość terminologii w celu opanowania tegoż języka fachowego, a także sztuki przekładu. Prawo opiera się bowiem na słowach, a język jest jednocześnie jego narzędziem, jak i bronią. Z uwagi na to, iż często mamy do czynienia z nakładaniem się i przenikaniem się terminologii prawniczej z terminami pojawiającymi się w języku ogólnym, stanowi ona źródło licznych trudności translatorskich. W referacie Autorka podejmie próbę przedstawienia terminologii stosowanej w polskim i niderlandzkim języku prawnym. Uwaga zostanie poświęcona przekładowi wybranych terminów z zakresu europejskiego prawa pracy.

dr Emilia Wąsikiewicz-Firlej (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Motywy ekologiczne w dyskursie korporacyjnym

Początkowo zwrot w kierunku ekologii wynikający z presji społecznej nie wzbudzał entuzjazmu korporacji i był traktowany jako element generujący wyższe koszty ich działalności oraz ograniczający ich potencjalny rozwój i dochodowość. Jednak z czasem korporacje porzuciły swoje defensywne pozycje podmiotów oskarżanych o degradację środowiska i przejęły kontrolę w debacie publicznej, przypisując sobie rolę liderów zrównoważonego rozwoju. W rezultacie przejęły dyskurs ekologiczny i dostosowały go do własnych potrzeb. Pod względem ideologicznym pozornie nastąpił odwrót od silnie zakorzenionego, dominującego neoliberalizmu w stronę rosnącego w siłę paradygmatu eko-społecznego, co materializuje się w „powierzchownej ekologizacji” dyskursu. Zjawisko to zostanie omówione w świetle wyników przeprowadzonych przez autorkę badań nad dyskursem korporacyjnym, integrujących podejście korpusowe i eko-krytyczne.

dr Iwona Wierzchowiecka-Rudnik (Politechnika Koszalińska)

Kwestie semantyczne pojęcia „autor” w prawie autorskim

Pojęciu „autor” tradycyjnie przypisuje się znaczenie „twórcy”, „sprawcy”. W języku prawnym ma znaczenie fundamentalne dla konstrukcji i interpretacji prawa autorskiego. Zamierzamy przedstawić kwestie semantyczne, związane z opisem prawniczych pojęć „autora” i „autorstwa”, w porównaniu z tymi terminami znanymi innym dziedzinom nauki, a także współczesną ich interpretację jako kategorię prawa autorskiego. Nowe zjawiska w działalności twórczej człowieka, ale także procesy globalizacyjne generują nowe problemy natury prawnej. Tytułem ilustracji tego zjawiska przedstawimy przypadki sporne i precedensowe w praktyce legislacyjno-sądowej w kontynentalnym i anglosaskim systemie prawa.

dr Michał Wilczewski (Uniwersytet Warszawski)

Kulturowe uczenie się procesów podejmowania decyzji w wielokulturowym miejscu pracy. Polscy eksperci w chińskim oddziale europejskiego przedsiębiorstwa globalnego

Celem badania jest eksploracja kulturowego uczenia się procesów podejmowania decyzji u trzech polskich ekspatów z wykorzystaniem analizy narracyjnej ich opowieści nt. współpracy z chińskimi menedżerami w Shenyang w ramach budowy oddziału przedsiębiorstwa globalnego. Wykazujemy wpływ czynników (a) relewantnych językowo, (b) osobowościowych, (c) specyficznych kulturowo i (d) wpływ struktury organizacyjnej oddziału na procesy decyzyjne. Wyniki dyskutujemy w oparciu o czterodzielną taksonomię interkulturowego uczenia się, która pozwala wyróżnić jakościowo odmienne procesy w uczeniu się Polaków.

dr Joanna Woźniak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Językowe i tekstowe metody popularyzacji wiedzy prawnej w niemieckich dziennikach opiniotwórczych i tabloidach

Idiolekt prawny bywa niezrozumiały dla części adresatów norm prawnych na skutek barier kognitywnych i technolektalnych. Stąd też wiedzy o obowiązującym prawie zwykle nie czerpią oni bezpośrednio z aktów normatywnych – eksponentów tejże wiedzy – lecz z opracowań popularyzatorskich, w tym m.in. z artykułów prasowych. Celem referatu jest zaprezentowanie w oparciu o kryteria Niederhausera (1999), jakie techniki transferencji wiedzy specjalistycznej znajdują zastosowanie w artykułach poradnikowych publikowanych w niemieckiej prasie opiniotwórczej, a jakie w prasie bulwarowej. Analiza została ograniczona do artykułów dotyczących dziedziczenia wskutek sporządzenia testamentu.

prof. Joanna Zawodniak, dr Mariusz Kruk (Uniwersytet Zielonogórski)

Porównawcze studium doświadczania nudy w nauce języków drugiego i trzeciego

Proces nauki języka obcego jest uwarunkowany współdziałaniem szeregu zmiennych ucznia, które w przeważającej części były i wciąż są przedmiotem licznych badań (np. lęk językowy, motywacja). Zmienną, która do tej pory doczekała się jedynie kilku opracowań empirycznych w obszarze glottodydaktyki jest nuda. Celem referatu jest zbadanie różnic w doświadczaniu nudy w opanowywaniu drugiego i trzeciego języka obcego. Część pierwsza poświęcona jest charakterystyce teoretycznych modeli przyczyn nudy. W części drugiej autorzy omawiają wyniki hybrydowego badania przeprowadzonego na czterech studentach filologii angielskiej. Poproszono ich o wypełnienie ankiety składającej się z tabel samooceny poziomu nudy, a także pytań zachęcających do refleksji nad doświadczaniem nudy podczas nauki obu języków. Zebrane dane umożliwiły wskazanie czynników odpowiedzialnych za odczuwanie nudy w tych dwóch odrębnych sytuacjach uczenia się.